

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XL. Vtrum Christus aliquid sibi meruerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

Art. 1. Reſp. Aſſibus voluntatis conuenit eſſe proprios viatoris, aut beati, tūc ex parte obiecti, tūc ex parte principij. Ex parte obiecti actus eſt proprius viatoris, quando illi ineſt incommodum aliquod cauſatum moleſtiæ, ac doloris; proprius verò beati eſt, quando nihil tale ineſt, ſed obiectum eſt cauſatum puri gaudiij, ac delectationis. Ex parte principij actus eſt proprius viatoris, quando vel nulla, vel ſola abſtractiua diuinæ bonitatis cognitione dirigitur; nec immediatè, vel ſaltem mediatè, à viſione Dei immediata dependet; beati verò proprius eſt, quando ab eadem viſione ſaltem mediatè dependet. Dicitur autem actus abſolutè proprius viatoris, non modò ſi vtrique, verum etiam ſi ex alterutra tantum parte ipſi deſiciat conditio propria ſtatus beatifici: Quia malum ex quocunque defectu, & denominatio ſequitur debiliorem partem.

Art. 2. In Chriſto autem Domino nullus actus, ſaltem ex habitis libera ſua electione, potuit eſſe proprius viatoris ex parte principij; nam viſio Dei immediata neceſſariò antecellit, ac direxit omnes eius electiones. Primò, quia ſubſtantia intrinſecè impecabili, qualem dictum eſt eſſe Chriſtum, debetur ex natura rei, vt dirigatur in opere per cognitionem ratione ſuæ perfectionis impoſſibilem intrinſecè cum peccato, & neceſſitantem phyſicè ad honeſtum. Cui enim debetur conſequens, debetur ſimiliter, & antecedens illatum proportionaliter conſequentis: talis autem cognitio eſt ſola viſio Dei. Secundò. Charitas erat in Chriſto iuſtè commensurata lumini gloriæ, potens proinde explere per actum ſuum totam propoſitionem boni factibilem per viſionem Dei. Vnde cuiuslibet alterius inferioris cognitionis directio eſſet inſià, & contra exigentiam charitatis Chriſti. Motiōi autem, & imperio charitatis ſuberant in ipſo reliquæ omnes virtutes quoad omnes ſuos actus. Tertiò. Chriſtus aggreſſus eſt, & quidem prudenter, ac honeſtè, opus noſtræ redemptionis, aliaque conſequenter propria ſolius filij Dei naturalis; ac proinde oportuit innotuiſſe ſibi pro priori naturæ ſuam iſtam dignitatem, ac indiuiduationem; innotescere verò non potuit niſi per viſionem Dei; quia ea notitia continet in ſe notitiam myſterij Trinitatis, quod innotescere non poteſt, niſi vel per fidem, quæ in Chriſto non aderat; vel per viſionem Dei, quæ aderat. Quartò. In omni opere morali oportet attendere ad primam regulam morum, quæ eſt vltimus finis, & vnumquemque diuerſimodè regulat, ac dirigit iuxta gradum perfectionis ſuæ ſubſtantialis: ex quo videlicet pendet decentia, ac dedecentia ſingularum operationum, & modi operandi reſpectu cuiusque. Oportet igitur attendere ad gradum propriæ perfectionis ſubſtantialis. Ad hoc autem non potuit Chriſtus attendere, niſi per viſionem Dei, vt modò conſeſſum eſt. Quintò. Omnis cognitio de Deo diſtincta à fide eſt minus perfecta, quàm ipſa fides, dempta ſola viſione Dei, à qua exceditur, vt dictum eſt quæſt. de Virtut. Theol. Ergò ſi Chriſti operationes non direxiſſet viſio Dei, minus perfecta directione vſus ipſe fuiſſet, quàm puri homines viatores; qui fide reguntur, quod eſt inconueniens. Ob hæc igitur omnia operationes Chriſti, præſertim morales, non potuerunt eſſe propriæ viatoris ex parte principij.

Art. 3. At ex parte obiecti plures eiſdem operationes fuerunt propriæ viatoris. Quia ex amore Dei, & ſupremæ perfectionis plures moleſtias, pluraque paſſus eſt incommoda, partim à ſe ſuſcepta, partim ab alijs illata. Atque per huiusmodi paſſibilitatem, cuius eſt expers, qui eſt purè beatus, conſtituitur, vt alibi pluribus confirmatum eſt, ſtatus viatoris ad meritum requiſitus ex Tridentino

vbi ſuprà; ex Apoſtolo pluribus in locis, & ex indubitato omnium Theologorum conſenſu. Quia verò dictum eſt quæſtione præcedenti, ſolas operationes victorias eiſmodi difficultatum, & incommodorum, meritorias apud Deum eſſe poſſe, concluditur Chriſtum ſolummodò mereri potuiſſe per operationes proprias viatoris ex parte obiecti, quæ ſimul eſſent propriæ comprehenſoris ac beati ex parte principij: abſolutè tamen dicerentur propriæ viatoris ob rationem iam datam; & quia nec ex parte principij erant propriæ purè comprehenſoris, ac beati; cum viſio purè beata, & nullatenus victrix, nullius moleſtiæ, aut incommodi tolerantiam proponat ex parte obiecti.

Ad 1. & 2. Bonitas finis eſt maior bonitate mediorum, tametiſi ex illo non reſulteret, aliud bonum, ex his reſulteret. Operationes autem beatificæ habent rationem finis, & meritoria rationem medij. Quare illæ ſunt abſolutè meliores, magis placentes Deo, magisque æſtimabiles habenti, quàm iſtæ. Sed quia quæ ſunt purè beatificæ, non ſunt pugnaces, & victrices difficultatum, non poſſunt terminare compacentiam diuinam compenſatiuam, ac præmiatiuam; ſicut terminant, quæ non ſunt purè beatificæ.

Ad 3. Opus eſſe proprium comprehenſoris ex parte principij, augeſt potiùs, quam minuat rationem meriti, ſi ſimul adſit conditio viatoris ex parte obiecti; quia eo ipſo perſertur ex amore honeſti moleſtia incommodi temporalis cum minori indigentia illam perferendi, maioriſque proinde cum facilitate eandem vitandi, & cum perfectiori cognitione extremorum, circa quæ verſatur libertas. Vnde opera Chriſti victoria difficultatum temporalium fuerunt ſpecialiter meritoria in ſummo gradu propter ſummam perfectionem viſionis beatificæ illa dirigentis.

Ad 4. Deus nemini imponit onera, aut inducit limitationem in progreſſu bonorum abſque neceſſitate. Quare ſtatus viatoris requiſitus de facto in nobis ad merendum, & acquirendum præmia eo ipſo agnoſcendus eſt ad eum effectum neceſſarius ex natura rei; Immo nec de potentia Dei abſoluta fieri poteſt, vt in iſta meriti conditione diſpenſetur. Quia ſecluſa iactura commodi temporalis, eiſdemque contemptu libero, & arduo ex amore Dei, quod eſſentialiter includitur in ſtatu viatoris, vt dictum eſt, eo ipſo excluditur omnis materia, omniſque titulus compenſationis, & retributionis diuinæ, vt patet ex quæſtione præcedenti.

Ad 5. Patet diſcrimen ex dictis; cum operationes purè gaudioſæ, ac iucundæ ſint vndequeque propria beati; pugnaces verò, & victrices difficultatum, & incommodorum temporalium ſunt propriæ viatoris etiam in Chriſto; vtpotè eliciente aliquos actus neceſſariò, & alios liberè; & rursus aliquos abſque vlla moleſtia, & difficultate, alios cum illa; ac proinde non vte ad ſingulos quoſuis actus omni ſua actiuitate, omniſque ſua ad agendum circa qualibet obiecta diſpoſitione.

QVÆSTIO XL.

Virum Chriſtus aliquid ſibi meruerit?

Videtur nihil ſibi meruiſſe. 1. Quia nemo meretur, quod ſibi eſt debitum independenter ab omni opere meritorio. Sed Chriſto erat debitum omne bonum ſibi congruens debito independenti ab omni opere meritorio præciſè ratione gratiæ vnionis. Ergò Chriſtus nullum bonum meruit ſibi congruens. Quod autem ipſi non congruebat, præmium eſſe non poterat.

2. Cui

2. Cui debetur, & confertur sine merito antecedens, consequens etiam debetur, & confertur sine merito, Christo autem debita erat, & collata est gloria substantialis animæ in summo gradu merito; atque ad eam gloriam necessariò consequitur in gradu proportionali gloria corporis, & quævis alia gloria accidentalis, vt habetur ex Augustino ep. 56. paulò ante medium. Ergò gloria etiam corporis, & quælibet alia gloria accidentalis debita fuit, & collata est Christo sine merito; ac proinde nihil superfluit, quod per meritum obtineret.

3. Principium meriti non cadit sub merito; ac proinde nec illa, cum quibus tale principium essentialiter connectitur. Sed visio beata fuit principium omnis meriti, in Christo, vt dictum est quæstione præcedenti; eademque fuit essentialiter connexa cum omnibus bonis, quæ pro quavis temporis differentia ipsi obtigere; siquidem ea omnia videbantur per illam, vt existentia, vt dictum est qu. 28. Ergò nec visionem beatam, nec vllum aliud suum bonum meruit Christus.

Artic. 1. Respond. Negati nullo pacto potest Christum sibi aliquid meruisse. Meruit enim gloriam sui corporis, siueque nominis exaltationem, quales de facto habuit. De gloria corporis constat ex Luca 24. 26. vbi ait Christus de seipso. *Nonne hac operuit pati Christum & ita intrare in gloriam suam?* vti que corporis; nempe ad gloriam animæ iam intrauerat ante passionem; Ex ad Hebr. 12. *Videmus Iesum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum.* Constat rursus de nominis exaltatione ex 2. ad Philipp. 9. *Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen: vt in nomine Iesu omne genu flectatur.* Idem patet ex Ioan. 17. 6. Apoc. 5. 22. exque alijs locis.

Artic. 2. Verum oportet exponere cur hæc solummodo duo, & quatenus hæc eadem expedierit, vt meretur Christus. Ex vna parte contingit beatitudinis substantialis est magnam quoddam malum; nec periculum illa carenti potest vlla cuiusquam boni spe ita compensari, vt possit prudenter eligi spes, & potestas obtinendi aliquid bonum præ securitate, & necessitate habendi beatitudinem. Quia ergò debebatur Christo ratione filiationis naturalis Dei bonum maximè æstimabile, ac eligibile, debuit dari beatitudo substantialis independentè à merito, quia quod dependet propriè à merito subest contingentia, & potest non haberi; cum sit de ratione meriti posse liberè omitti; ac proinde posse non haberi eius præmium. Inò beatitudo substantialis non potest dari in præmium nisi carenti illa per aliquod instans, quæ ipsa carentia est malum præponderans cuilibet alteri bono distincto à beatitudine, & cuius bonæ circumstantiæ eiusdem. Ergò non oportuit, nec fieri potuit ex natura rei, vt beatitudinem quoad substantiam haberet Christus per meritum.

Artic. 3. Ex alia parte habere aliquid per se ipsum est nobilius, quàm habere purè ab alio; vt traditur à Philosopho 8. Phys. textu 39. Id autem ab vnaquaque natura creata habetur maximè per se ipsam, quod habetur per meritum proprium; cum meritum sit actus liber, de cuius ratione est, vt sit maximè ab intinseco, vtque maximè omnium attribuitur habenti tanquam principio, & causæ habendi tam ipsum actum, quàm præmium, quoddam eius inducitur. Præterea meritum est operatio pugna, & victrix, & præmium, quod illi retribuitur, habet rationem coronæ, vt apparet ex duplici quæstione præcedenti. Vincere autem, & triumphaliter coronari est quid specialiter nobile, ac gloriosum.

Ob eandem igitur rationem, quoddam Christo nullum sit negandus gradus excellentiæ, nobilitatis, & gloriæ, cuius sit capax natura humana, nisi sit impossibilis cum alio maiori eiusdem bono, concedendum omnino est Christum potuisse habere per meritum, & credendum de facto sic habuisse aliquid suum bonum, cuius contingentia, & possibilitas eodem carenti non tantum noceret, quantum prodesset illud ipsum habere nobiliter, ac gloriose per meritum, & cuius sic habendi spes, ac libera facultas pluris æstimeretur, quàm opposita, vel necessitas, ac physica certitudo, vel impossibilitas.

Artic. 4. Dictum porro est eiusmodi bonum non esse respectu Christi propriam beatitudinem substantialem animæ. Quia verò ad istam beatitudinem necessariò consequitur ex natura rei tum beatitudo accidentalis æterna corporis sufficiens ad satietatem, & statum absolute iucundum potentiarum omnium sensitiuarum, tum clarum beati nomen coniunctum cum eius notitia, laude, ac veneratione congruenti apud alios; neque quæ sit independentè à merito debentur, per totam æternitatem; possunt habere rationem præmij æterni propriè, ac strictè talis, idest boni nunquam per totam æternitatem obtinendi, si omittatur, vti potest omitti pro libito, opus meritorium; concluditur aliquid præterea aliud bonum superesse, quod Christus propriè, ac strictè mereri posset, & nonnisi per meritum habere posset.

Artic. 5. Tale bonum est respectu Christi illud solum, quod est intrinsecè connexum cum bono aliorum dependenti à meritis ipsius; nec consequibili ex natura rei, nisi per eadem merita idest, cum remissione peccatorum, & vniuersali bonorum gratia, & gloriæ concessione. Ex quo enim Christus hæc nobis obtinuit per sua merita, redundauit in ipsum, tum specialiter celebre nomen Redemptoris, Saluatoris, ac Glorificatoris; tum specialis in corpore pulchritudo, propter vestigia vulnerum, pro nobis acceptorum, diuinitus illustrata, & valentia specialiter ad se trahere, ac delectare reliquos omnes beatos intentos ad ea velut ad characteres principij gloriæ, qua potiuntur; quorum neutrum independentè à meritis Christus habere potuisset; quia ea bona nostra, cum quibus connectuntur, non nisi per illa habere potuit. Istam igitur tantummodo specialem tum nominis exaltationem, tum gloriam corporis Christus sibi propriè ac strictè meruit, neutram vnquam habiturus, si mereri nolisset. Cætera bona, præsertim quæ absoluto tempore merendi obtinuit, vt impassibilitas, resurrectio, ascensio, &c. Fuerunt præmia meritorum ipsius, latiori quadam præmij, & meriti usurpatione, quatenus, tamen conferenda fuissent, vt pura hæreditas præcisè ratione vniõis hypostaticæ, & filiationis Dei naturalis; data tamen sunt de facto etiam propter merita, & vt corona, duplicatis titulis collationis ex suppositione existentia meritorum ob alios præterea fines vtilium absolute, ac necessariorum.

Ad 1. Constat ex dictis esse bonum quoddam non congruens Christo, nec debitum nisi, vt merenti; quoddamque proinde non necessariò consequeretur ad beatitudinem substantialem ipsius, & consequenter posset ipsa præsupposita obtineri per meritum propriè, ac strictè tale. Vnde etiam patet ad 2.

Ad 3. Christus non cognouit determinatè, vt existentes suos actus liberos, & effectus pendentes ex illis, per visionem Dei sibi necessariam datam per modum puræ hæreditatis, & directiuam

corundem actuum liberorum; sed per alios actus visionis Dei pertinentes ad gloriam accidentalem, habentes rationem coronæ, & existentes posterius natura, quam existant singula opera cognita per ipsos in Verbo. Istam solam actuum visionis Dei distinctionem, & ordinationem, cui nihil contrarium dictum est quæstione illa 28. continet obiectio.

QVÆSTIO XLI.

Verum Christus aliis omnibus meruerit omnia dona gratiæ, & gloriæ?

Videtur non vsque adeo vniuersaliter meruisse. 1. Quia nullum opus vi sua meritoria potest inducere aliquod præmium pro tempore antecedenti ad suam existentiam; Tùm quia nulla causa, præterquam finalis, suam causalitatem exercet, antequam in se intrinsecè existat; Tùm quia præmium redditur, vt corona victoriæ iam obtentæ, & promittitur, vt esca, ac stimulus eiusdem obtinendæ; estque compensatiuum obsequij iam præstiti, & excitatiuum ad idem præstandum: Atque neutri ex his muneri vllus relinquitur locus præexistente præmio ante meritum: Tùm quia præmium habet rationem finis respectu operis meritorij, vt supra dictum est; atque frustra adhibetur medium pro fine iam præexistente. Tùm denique quia vis demeritoria peccati æquipatur quodammodo virtuti meritoria operum Christi, & nihilominus non modò bonis, verùm neque malis puri hominis operibus vllum præmium, aut supplicium rependitur, aut rependi valet pro tempore antecedenti ad existentiam ipsorum. Ergò Christus nullum gratiæ, au gloriæ donum ex iis, quæ ante ipsum physicè extitere, mereri potuit.

2. Christus non est mortuus pro Angelis; vt potè nunquam mortuus; nec eosdem manutenuit, quominus deciderent in peccatum, aut condemnationem æternam; quorum alterum viget ex 2. ad Corinth. 5. 14. *Si Christus pro omnibus mortuus est; Ergò omnes mortui sunt.* Alterum ex 2. ad Hebr. 16. *Nunquam Angelos apprehendit Deus, sed semen Abrahæ apprehendit.* Constat deinde ex testimoniis indicatis quæst. 13. initio, Christum venisse propter peccatores, & in remedium peccati; nec vllibi in sacris litteris insinuat venisse propter Angelos; qui nunquam peccauerunt. Ergò dona gratiæ, & gloriæ data Angelis non fuerunt ex meritis Christi. Ergò non fuerunt ex iisdem omnia absolutè dona gratiæ, & gloriæ.

3. Neque vlli reprobo meruit Christus gloriam, aut perseverantiam finalem; neque vlli peccanti gratiam efficacem; neque paruulis, vel adultis decedentibus absque baptismo, & absque propositione fidei, & absque vtriusvis proxima potestate, aliquod donum gratiæ; siquidem meritum Christi est infrustrabile, nec habet rationem meriti respectu eorum, respectu quorum non habet rationem vtilis, ac expetibilis. Ergò non est mortuus pro omnibus vniuersaliter; neque omnibus absque vlla exceptione, sed solis prædestinatis meruit dona gratiæ, & gloriæ.

4. Quod quis consequitur meritis propriis, non habet ex merito alterius, & præterea meritum Christi esset insufficiens, & imperfectum, si non valeret inducere se solo ea omnia, pro quibus obtinendis esset exhibitum. Omnes autem adulti consequun-

tur gloriam propriis meritis, nec sine ipsis eam obtinere possunt, iuxta illud Apostoli: *Non coronabitur nisi qui legitime certauerit*; & illud Augustini: *Qui fecit te sine te, non saluabit te sine te*: Ergò nulli adulto meruit Christus gloriam.

5. Vis meritoria operum Christi, vel nulla fuit, vel certè fuit valde tenuis; quia illa exhibuit, cum necessitate morali exhibendi, vt supra habitum est; Atque necessitas moralis aufert operi æstimabilitatem, vel penitus, vel maxima ex parte: Et præterea actus charitatis, qui præ cæteris est efficax ad merendum, estque radix omnis meriti, fuit in Christo physicè necessarius; vt potè inevitabiliter consequens ad visionem Dei. Ergò Christus non potuit habere vniuersalitatem merendi omnia dona respectu omnium.

6. Non potest esse præmium respectu alicuius, quod eidem debetur ex natura rei præcisè ratione suæ existentie independentem ab omni opere meritorio. Debeatur autem Christo præcisè ratione suæ existentie existentia donorum supernaturalium, non solum in se, sed etiam in aliis. Quia inter Christum Dominum secundum se præcisè, & eleuationem hominum per dona supernaturalia ipsis intrinsecè inherencia datur mutua connexio ex natura rei, vt dictum est quæst. 6.

Artic. 1. Respond. Vis meritoria operum Christi Domini non incongruè æquipatur actiuitati physicæ omnipotentie diuinæ; quia vtrobique adest eadem diuinitatis infinitas, quæ vti est infinitè syncategorematicè principabilis per suos effectus; ita est infinitè dignificatiua operum difficilium, & humilium obsequiorum Dei, quorum est speciale immediatum comprincipium simul cum natura creata. Quare sicut Deus quatenus omnipotens primarum principia effecit se solo per puram creationem; ac deinde simul cum iisdem primis principijs reliquos effectus, & vltiores effectuum effectus propagat admissa in consortium suæ omnipotentis actiuitatis cooperatione causarum secundarum, partim quoad solam dispositionem, partim etiam quoad formam à præiacente dispositione exactam; atque hæc omnia præstat intendens, quantum est ex se, voluntate antecedenti, vt omnes causæ secundæ assequantur omnes effectus in ipsis contentos, & ab iisdem intrinsecè exactos; nec non omnem cumulatè perfectionem omnibus, & singulis eiusmodi effectibus connaturalem permittens nihilominus, ne aliquæ causæ secundæ aliquos tales effectus, & aliquas singulorum effectuum perfectiones connaturales assequantur propter impedimenta subnascencia, vel ex mutua earundem causarum secundarum physica contrarietate, & pugna, vel ex libera substantiarum rationalium voluntate; adeoque efficaciter, & absolutè volens voluntate consequenti eos tantum effectus easque solas singulorum effectuum perfectiones connaturales, quibus nullum impedimentum efficax ex rebus ipsis creatis obiectum esset: Ita etiam Christus Dominus, quatenus Redemptor, Saluator, & Glorificator, atque (si ita licet vocem quoque accommodare) quatenus Omnimertens prima salutis, ac vitæ æternæ semina solis suis meritis iacit, quasi per creationem, in nobis sine nobis; hoc est, nondum quidquam eorum nobis vllò modo merentibus; Deinde verò nobiscum ex præhabita pura gratia iam merentibus, siue imperfectè, de congruo; siue perfectè, & de condigno, reliquos gratiæ, & gloriæ fructus, & vltiores fructuum fructus colligit admissa in consortium infinitæ suæ omnimerentie cooperatione nostrorum meritorum; vel disponentium ad infusionem gratiæ sanctificantis; vel merentium de condigno